

21.10.2022

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/868
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.10.2022/186
Karar Numarası : 2022/695
Başvuran : H.A.
Başvuran Vekili : --
Adres : ---
Muhatap Kurum/Kişi : Aydın Valiliği (Aydın İl Sağlık Müdürlüğü)
Muhatap Adres : Zeybek Mah. İzmir Bulvarı No:118 Efeler/AYDIN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; engelli bir birey olan başvurana, sürücü olamayacağı yönünde verilen sağlık kurulu raporunun engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, dilekçesinde özetle:

a. H sınıfı ehliyet sahibi olduğunu, sürücü belgesindeki ehliyet kodlarının yenilenmesi amacıyla Aydın Nazilli 034 Nolu Aile Hekimliği Birimine müracaat ettiğini, ilgili sağlık kuruluştan 13.04.2021 tarihli sağlık raporu ile hakkında ortopedi ve travmatoloji branş/branşlarındaki uzman hekim/hekimlerce muayene edilmesine karar verildiğini,

b. Uzman hekim muayenesini gerçekleştirmek üzere Nazilli Devlet Hastanesine sevk edildiğini, uzman hekim muayenesinde Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı tarafından “Z.89.9-Ekstremitenin kazanılmış yokluğu” teşhisi konması nedeniyle komisyona sevkine karar verilmesi şeklinde görüş bildirildiğini, yapılan tetkikler sonucunda komisyona sevkinin yapıldığını,

c. Aydın İl Sağlık Müdürlüğü sağlık kurulu heyeti tarafından 05.05.2021 tarih ve ... No.lu rapor ile 29.06.2006 tarihli ve 26301 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Değişik: 29.12.2015-29577)/(Değişik:13.06.2021-31154) 8’inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendine istinaden hakkında “sürücü olamaz” kararı verildiğini,

ç. Komisyon kararına itirazı üzerine Denizli İl Sağlık Kurulu heyetinin incelemesi neticesinde 17.06.2021 tarihli raporda da “Q73.1 Fokomeli, Sol el konjenital yokluğu” gerekçesi nedeniyle “sürücü olamaz” kararının yinelenildiğini,

d. H sınıfı ehliyetinin iptal edilmesi sonucunda haklarının ihlal edildiğini, sürücü belgesi alımına dair sağlık muayenelerinin iller arasında farklılık gösterdiğini, kendisine Aydın’da ehliyet verilmezken başka bir ilde aynı durumda olan kişilere ehliyet verilebildiğini, sürücü olamayacağı yönünde verilen kararın engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini, yapılan makul düzenlemeler neticesinde Avrupa’da iki kolu veya iki bacağı olmayan sürücü adaylarının bile sürücü belgesi alabilmesinin mümkün hale gelebildiğini ifade etmiş; sürücü sağlık kuruluna tekrar girerek H sınıfı ehliyet değişiminin sağlanmasını talep etmiştir.

3. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 18’inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ihlal iddiasına muhatap Aydın İl Sağlık Müdürlüğünden başvuran ile aynı durumdaki kişiler adına düzenlenmiş sağlık raporlarının olup olmadığı, var ise raporların birer suretleri ile ‘fokomeli’ teşhisinin kişilerin araç kullanımına ne şekilde engel oluşturduğu, başvuru konusu rahatsızlığa sahip engelli bireylerin araç kullanımının mümkün olup olmadığı hususlarını içeren bilgilendirme yazısı ile birlikte

başvurayı muayene eden ilgili tüm personelin ayrıntılı görüşlerinin alınması ve tutanak altına bu görüşlerinin birer suretleri ile başvuranın sıraladığı iddialarıyla ilgili olarak yazılı görüş talep edilmiştir. Muhatap Aydın İl Sağlık Müdürlüğü 03.08.2022 tarih ve ... sayılı cevabi yazısında:

a. 29.12.2015 tarihli ve 29577 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’in 4’üncü maddesinin sekizinci fıkrası ve 20.10.2020 tarih ve 4959 sayılı Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge’nin “Sürücü ve Sürücü Adayları Sağlık Raporları” başlıklı 7’nci bölümü gereği; 05.05.2021 tarihli sürücü komisyonunda başvuran H. A. hakkında kişinin uzman hekim tarafından komisyona sevkine sebep olan “ekstremitenin kazanılmış yokluğu (fokomeli)” tanısına istinaden yapılan değerlendirmesinde, hastanın sol elinin yok olmasının trafikte kendisi ve çevresi için risk oluşturabileceğinin düşünüldüğünü,

b. Hastanın mevcut durumu ile ilgili ortopedi ve travmatoloji ile fiziksel tıp ve rehabilitasyon bölümü uzman hekimlerince ve komisyonun oy birliği ile mezkur Yönetmelik’in 8’inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi hükmüne göre sürücü olamaz kararı verildiğini,

c. Adı geçen şahsın Aydın İl Sağlık Müdürlüğüne verdiği 28.05.2021 tarihli itiraz dilekçesine istinaden; mezkur Yönergenin 38’inci maddesi gereği Denizli İl Sağlık Müdürlüğü tarafından kurulan komisyona sevkinin sağlandığını,

ç. Denizli İl Sağlık Müdürlüğü sağlık kurulu heyeti tarafından da kişi hakkında aynı tanı ile Yönetmelik’in aynı hükümlerine istinaden Aydın ilinde kurulan komisyon kararı ile aynı yönde karar verildiğini, bu sebeple sürücü olamaz kararının kesinleştiğini,

d. Aydın İl Sağlık Müdürlüğü sürücü komisyonu ve Denizli İl Sağlık Müdürlüğü sürücü komisyonu tarafından ‘fokomeli’ teşhisi konan ve hakkında sürücü olamaz kararı verilen kişilere ait rapor örneklerinin ekte sunulduğunu ifade etmiştir.

e. Başvuranın uzman hekim muayenesini gerçekleştiren Aydın ilindeki engelli sürücü komisyonunda görevli branş uzmanları; Nöroloji Uzmanı Dr. E.T.K, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzmanı Dr. G.S, Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı Dr. H.İ.Ç, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı Dr. S.D.M, İç Hastalıkları Uzmanı Dr. T.Y, Göz Hastalıkları Uzmanı Dr. İ.Ö, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Uzmanı Dr. M.Ü, Komisyon Başkanı Kalp ve Damar Cerrahisi Dr. R.A ve Makine Mühendisi S.A yazılı görüşünde, başvuranın 05.05.2021 tarihinde Aydın’da kurulan sürücü komisyonuna katıldığını, komisyonca yapılan değerlendirmede H.A.’nın sol elinin olmaması nedeniyle direksiyonu iki eliyle tutması mümkün olmadığından araç kullanırken acil ve gerekli manevraları yapamayacağı, kendisini ve çevresini trafikte riske atacağı düşünüldüğünden hakkında 29.12.2015 tarihli ve 29577 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik madde 8/2-b’ye göre oy birliği ile sürücü olamayacağına karar verildiği ifade edilmiştir.

4. 6701 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan alınan yazılı görüş başvurana iletilmiş ve konuya ilişkin yazılı görüş talep edilmiştir. Başvuran muhatap görüşüne ilişkin yazılı görüşünde, önceki beyanlarını tekrarlayarak kendi ile aynı durumda olan kişilerin başka illerde yaptıkları sürücü belgesi başvurularının olumlu sonuçlandığı iddiasını yinelemiş; hakkının yenildiğini ileri sürerek sürücü sağlık raporunun tekrar gözden geçirilmesini ve insan haklarına uygun bir şekilde tekrar sağlık kurulu raporu verilmesini talep etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa’nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10’uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için

alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. Anayasa'nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”

7. 6701 sayılı Kanun'un “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinin (f) bendi şöyledir:

“Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi” ifade eder.

8. 6701 sayılı Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefî ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(...)”

9. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, ayrımcılık türleri “a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.” olarak sıralanmıştır.

10. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, “ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmekle görevli olduğu” düzenlenmiştir.

12. 6701 sayılı Kanun'un “İspat yükü” başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

13. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un “Tanımlar” başlıklı 3'üncü maddesinin (d) fıkrasına göre “Engelliliğe dayalı ayrımcılık: Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı” ifade eder.

14. 5378 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık” başlıklı 4/a maddesi şöyledir:

“Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık

yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

15. 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişinin Kuruma başvurabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede, H. A. tarafından yapılan başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci maddesindeki gerekli şartları taşıdığı değerlendirildiğinden esas incelemesi aşamasına geçilmiştir.

16. Somut olayda başvuran, sürücü ehliyet belgesini yenilemek amacıyla başvuru yaptığı sağlık kuruluşunda yapılan muayene ve tetkikler neticesinde *“fokomeli, sol el konjenital yokluğu sonucu sürücü olamaz”* şeklinde karar verilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık yarattığını, sürücü belgesi alımına dair sağlık muayenelerinin iller arasında farklılık gösterdiğini, kendi ile aynı durumda olan kişilerin başka illerde yaptıkları sürücü belgesi başvurularının olumlu sonuçlandığını, yapılan makul düzenlemeler neticesinde Avrupa’da iki kolu veya iki bacağı olmayan sürücü adaylarının bile sürücü belgesi alabilmesinin mümkün hale gelebildiğini, hakkının yenmesinden dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmektedir. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvurunun, engellilik temelinde ayrımcılık bağlamında incelenmesi gereken bir başvuru olduğu değerlendirilmiştir.

17. Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin (EHİS) *“Tanımlar”* başlıklı 2’nci maddesine göre; *“Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı”* içermektedir.

18. Sözleşme’nin *“Bağımsız Yaşayabilme ve Topluma Dahil Olma”* başlıklı 19’uncu maddesinin ilk fıkrasında, *“Taraf Devletlerin tüm engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında toplum içinde yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ettikleri ve engellilerin bu haktan eksiksiz yararlanabilmeleri ve topluma tam katılımlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri etkin bir şekilde alacağı”* hüküm altına alınmıştır. Keza aynı Sözleşme’nin *“Kişisel Hareketlilik”* başlıklı 20’nci maddesinde ise *“Taraf Devletlerin engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alacağı”* düzenlenmiştir. EHİS’e taraf her bir devlet, engelli bireylerin tüm insan hakları ve temel özgürlüklerden yararlanabilmelerini sağlamak noktasında engelliler için fiili eşitliği sağlamak üzere somut tedbirler almakla mükelleftir. (TIHEK, 2022/36 sayılı Kurul Kararı, para.24)

19. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 14’üncü maddesine göre; *“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”* AİHM kararlarında; ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B.No:36042/97, 11/09/2002, para.48 ve AİHM, Okpisz/Almanya, B.No:59140/00, 15/02/2006, para.33). Farklı muamelenin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme’de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik

olması tek başına yeterli değildir. 14' üncü madde gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir. (AİHM, Belçika'da Eğitim Dili Davası, B.No: 1474/62; 1677/62; 1691/62; 1769/63; 1994/63; 2126/64, 23/07/1968. para.10)

20. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Sürücü adaylarında aranacak şartlar" başlıklı 41'inci maddesinin ikinci fıkrasında, "Sürücüler ile sürücü adaylarının hangi şartlarda ve hangi sınıf sürücü belgesi alabilecekleri ile bunların araç kullanma şartları, kullanılacak araçların niteliklerine ve sağlık şartlarına dair usul ve esaslar İçişleri ve Sağlık Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." hükmüne yer verilmiştir. Başvuru konusu olayda başvuranın sürücü belgesini yenilemek için Aydın Nazilli 034 Nolu Aile Hekimliği Birimine başvurduğu, ilgili sağlık kuruluşu tarafından 13.04.2021 tarihli sağlık raporu ile hakkında ortopedi ve travmatoloji branş/branşlarındaki uzman hekim/hekimlerce muayene edilmesine karar verildiği, ortopedi ve travmatoloji uzmanı tarafından gerçekleştirilen hekim muayenesinde "Z.89.9-Ekstremitenin kazanılmış yokluğu" tanısıyla komisyona sevk edildiği, Aydın İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan içerisinde nöroloji, ortopedi ve travmatoloji, fizik tedavi ve rehabilitasyon, iç hastalıkları, kalp ve damar cerrahisi, ruh sağlığı ve hastalıkları ile kulak burun boğaz hastalıkları branşlarında uzman hekimlerin ve makine mühendisinin de bulunduğu komisyon tarafından düzenlenen 05.05.2021 tarih ve ... No.lu rapor ile "fokomeli, sol elin yokluğu sonucu sürücü olamaz" raporu verildiği, rapora yapmış olduğu itirazın da içerisinde nöroloji, ortopedi ve travmatoloji, fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanları ile makine mühendisinin ve elektrik mühendisinin de bulunduğu Denizli İl Komisyonununun 17.06.2021 tarih ve ... No.lu raporu ile ilgili yönetmeliğin 8/2-b maddesine istinaden sürücü olamayacağı gerekçesiyle reddedildiği, her iki komisyon tarafından düzenlenen raporun aynı olması üzerine kararın kesinleştiği anlaşılmaktadır.

21. Trafik güvenliği açısından sürücülerin ve sürücü adaylarının sahip olması gereken şartların aranması kuşkuya yer bırakmayacak bir gerçektir. Engellilerin toplumsal yaşama tam katılımının sağlanması ve bağımsız yaşayabilmeleri önündeki tüm engellerin kaldırılması noktasında devletin tüm tedbirleri alacağı, tarafı olduğumuz uluslararası insan hakları sözleşmelerinde teminat altına alınmıştır. Engelli bireylerin hak ve özgürlüklerini ilgilendirebilecek yasal, idari ve diğer düzenlemelerde temel hareket noktası; engellilerin hak ve özgürlüklerini güçlendirmek olmalıysa da kişinin hak ve özgürlüklerinin sınırı toplum sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde düzenlenmelidir. Bu bakımdan, kişinin araç kullanma becerisine sahip olup olmadığı, trafikte yer alan diğer araç kullanıcılarını ve yayaların güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde uzman kişilerce değerlendirilmelidir. Bilimsel kriterlere uygun yapılacak değerlendirme, engelli bireylerin araç kullanmaya yetkin olup olmadığını belirleyecek ve bu durum engellilerin erişim hakkı ve bağımsız yaşama hakkına müdahale anlamına gelmeyecektir. (KDK, 10/08/2020 tarih ve 2020/67188-S.20.73129 Sayılı Kararı, para.13)

22. İdarenin bir eylem ya da işleminin eşitlik ilkesine aykırı olmadığını söyleyebilmek için, söz konusu eylem ya da işlemin anlaşılabilir bir farklılığa dayanması, sınıflandırmanın meşru bir amaç taşıması, akla uygun ve adil olması, nedensiz, haksız, keyfi olmaması gerekmektedir. Nitekim AİHM kararlarında da benimsenen yöntem göz önüne alındığında, başvurana yönelik hukuken tanınmış hak ve özgürlüklerinden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen veya zorlaştıran farklı bir muamele olup olmadığı, farklı muamelelerin temelinde yatan objektif ve meşru bir gerekçenin bulunup bulunmadığı, farklı muamele ile korunan hukuki bir menfaatin olup olmadığı hususlarının ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğinin tespitinde açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

23. Ayrımcılık hukuku kapsamında belirli bir kural, ölçüt veya uygulamanın etkisinin benzer durumdaki diğer bireyler üzerindeki etkiye kıyasla önemli derecede daha olumsuz olup olmadığını belirlemek için emsal kişi/kişilerin (büyük ölçüde benzer durumdaki kişi/kişiler) belirlenmesi ve buradan

yola çıkararak değerlendirme yapılması gerekmektedir. Ancak teşhisi konmuş bir hastalığın kişiler üzerindeki yansımalarının farklı boyutlarda olabileceği kabulü ile birlikte trafik kazalarının en önemli nedenlerinden biri olan sürücü hatalarının en az seviyeye indirilebilmesi için sürücü adaylarının sağlık şartları yönünden araç kullanabilmelerine engel durumlarının bulunup bulunmadığının değerlendirmesinin her bir başvuru özelinde müstakil incelenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, her bir "fokomeli" tanılı sürücü adayının durumu, kendine özgü nitelikler taşıdığından dolayı kişilerin sürücü olup olamayacağı durumunun incelenmesinde hukuksal ve bilimsel yönden denetiminin tam yapılmış olmasının sağlanıp sağlanmadığı, kişilere bu açıdan farklı bir muamelede bulunulup bulunulmadığı başvuru konusu olayda dikkat edilecek hususları meydana getirmektedir. Bununla birlikte, engellilerin hak ve özgürlüklerden diğer bireylerle eşit bir şekilde yararlanmasını sağlayacak ve engellilerin toplum hayatına intibakında olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini kolaylaştıracak tedbirlerin alınması devlet güvencesi kapsamındadır. Bu sebeple, sürücü adayı engelli bireylerin bağımsız yaşama hakkına müdahale niteliği teşkil edebilecek bir durumun olup olmadığı, yapılan değerlendirmelerde farklı engelli grupların ihtiyaçlarının gözetilip gözetilmediği, engelli bireylerin ayrılaştırılmadığı bir anlayışın hakim olup olmadığı hususları, ayrımcılık hukuku bağlamındaki incelemenin odağında yer almaktadır.

24. Trafik kazalarının en önemli nedenlerinden olan sürücü hatalarının en az seviyeye indirilebilmesi için sürücü adaylarının sağlık şartları yönünden araç kullanabilmelerine engel bir durumlarının bulunup bulunmadığının doğru olarak tespit edilmesi ve sürücü adaylarının iyi bir kontrolden geçmesine yönelik olarak mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. (*Danıştay, 15. Daire, E. 2014/5780 K. 2015/6011 T. 14/10/2015*) Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in "Kas iskelet sistemi muayenesine ilişkin esaslar" başlıklı 8'inci maddesinde, sürücü adaylarında, ekstremitelerde noksanlıkları, ortopedik ve fiziksel rahatsızlıklar bulunması halinde sürücü belgesi verilip verilmeyeceği durumlar ile ortopedi ve travmatoloji veya fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanınca muayene edilmesi ve sonucuna göre rapor düzenlenmesini gerektiren durumlara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Başvuru konusu olayda, muhatapın rapor düzenlediği sürücü adayının bu madde kapsamında rahatsızlığının bulunduğu açıktır ve muhatap tarafından sürücü adayına bir uzman hekim tarafından muayene edilmesi gerektiğinin bildirilerek uzman hekim tarafından muayenesinin sağlandığı görülmüştür. Sağlık raporu almak isteyen sürücü adayı başvuran hakkında düzenlenen sağlık raporunda "fokomeli, sol el konjenital yokluğu" teşhisinin aynı olduğu, başvuranın sol elinin olmaması nedeniyle direksiyonu iki eliyle tutması mümkün olmadığından araç kullanırken acil ve gerekli manevraları yapamayacağı, kendisini ve çevresini trafikte riske atacağı değerlendirildiği, ilgili uzmanlık dallarından oluşturulan heyetin tıbbi açıdan kişinin sürücü olması hususunda farklı kanaatleri taşımadığı görülmüştür.

25. Sonuç olarak, başvuranın iddiaları, muhatapın konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın araç kullanma becerisine sahip olup olmadığı, trafikte yer alan diğer araç kullanıcılarını ve yayaların güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde bilimsel kriterlere uygun olarak uzman hekimlerce yapılan muayenesinin engellilerin erişim hakkı ve bağımsız yaşama hakkına müdahale teşkil etmeyeceğinden; başvuranın sağlık durumuna göre işlem tesis eden muhatapın kamu düzeni ve trafik güvenliğini gözetmesinin meşru bir amaca dayandığı ve kullanılan araçların orantılı olduğu, başvurana karşılaştırılabilir durumda olanlara kıyasla farklı bir muamelede bulunulmadığı, nihayetinde engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,
  2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
  3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
- 04.10.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi
(İzinli)